

Lausunto

12.5.2025

VN/12789/2025
VN/12789/2025-YM-4

Jakelun mukaan

Ympäristöministeriön lausunto muutetuista Ruotsin merialuesuunnitelmista [SYKE/2023/105]

Ympäristöministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarvioinnista Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla.

Ruotsin meri- ja vesiviranomainen on järjestänyt kuulemisen Pohjanlahden, Itämeren ja Pohjanmeren muutettuja merialuesuunnitelmia koskevan ehdotuksen ja siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin johdosta. Naturvårdsverket notifioidi Suomea Ruotsin merialuesuunnitelmien muutoksista vuonna 2023 ja niiden ympäristöarvioinnit olivat Espoon sopimuksen mukaisella lausuntokierroksella Suomessa ajalla 12/2023 - 2/2024. Ympäristöministeriö antoi lausunnon. Ruotsi antoi vastineensa Suomesta saamaansa palautteeseen lokakuussa 2024. Ruotsin merialuesuunnitelmaluonnokseen on tehty kuulemiskierroksen jälkeen muutoksia. Merkittävä muutos on ollut poistaa kaikki ehdotetut merituulivoima-alueet Itämeren pääaltaalta, koska Ruotsin hallitus teki marraskuussa 2024 puolustusvoimien kannanoton jälkeen päätöksen hylätä kaikki Itämeren pääaltaan merituulivoimahankkeet.

Ruotsin hallitus hyväksyi 10.2.2022 Ruotsin ensimmäisen merialuesuunnitelman. Merialuesuunnitelmien muutosehdotukset ovat koskeneet uusia tai muuttuneita energian talteenottoalueita. Kokonaistavoitteena on ollut valmistella merialuesuunnitelmat, jotka luovat edellytykset 120 TWh:n merituulivoiman vuosituotannolle. Energian talteenottoon liittyvällä käyttötarkoituksella tarkoitetaan merialuesuunnitelmissa yksinomaan merituulivoimaa. Ruotsin merialuesuunnitelma on luonteeltaan strateginen, joten merituulivoiman rakentamista koskevaa lupaa voi hakea myös alueille, joita ei ole määritelty merialuesuunnitelmissa.

Merialuesuunnitelmissa tunnistetaan yhteensä 24 energian talteenottoaluetta, joista viisi on selvitysalueita. Nämä alueet mahdollistavat toteutuessaan teoreettisen 150 TWh:n vuosittaisen tuotannon. Talousvyöhykkeelle sijoittuu näistä alueista 10 kappaletta, ja pinta-alaltaan ne kattavat 80 % kaikista alueista.

Merialuesuunnitelmien yleisenä tavoitteena on tukea meriympäristön hyvää tilaa ja kestävä kehitystä. Muutettujen merialuesuunnitelmien ohjausvaikutuksen katsotaan tukevan Ruotsin kansallisia ympäristötavoitteita erityisesti ilmastovaikutusten osalta. Suunnitelmien vaikutuksia on tarkasteltu myös merenhoidon tavoitteita vastaan.

Lausuttavana oleva ympäristöselostus kattaa ympäristövaikutusten arvioinnin lisäksi myös sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten arvioinnin. Yleispiirteinen ja strateginen vaikutusten arviointi on valmisteltu jokaiselle suunnittelualueelle ja tuo esiin vaikutukset, jotka syntyvät suhteessa voimassa olevaan merialuesuunnitelmaan.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4-10
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.ym@gov.fi

Ympäristöministeriö lausuu Pohjanlahden merialuesuunnitelman muutosesityksen vaikutusten arvioinnista. Itämeren koskevan merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarvioinnista ei lausuta, koska alueelta ei ole osoitettu energiantuotannon alueita.

Pohjanlahtea koskevan merialuesuunnitelman muutosesitystä koskevat yleiset kommentit

Pohjanlahdella merituulivoiman tuotantopotentiaali olisi täysimääräisenä toteutuessaan 130 TWh vuodessa. Energian talteenottoalueita osoitetaan Pohjanlahden suunnitelmassa kaikkiaan 13 kappaletta, joista eteläisellä Selkämerellä kolme aluetta osoitetaan selvitysalueiksi. Selvitysalueiden osoittaminen johtuu merkittävästä epävarmuudesta, joka koskee merituulivoiman mahdollisia kumulatiivisia vaikutuksia muuttolintuihin. Kaikkien energian talteenottoalueiden kohdalla on erityistä huomiota annettu maanpuolustuksen tarpeille. Yhdeksän energian talteenottoalueen kohdalla on huomioitu alueen kulttuuriarvojen säilyttäminen ja neljän alueen kohdalla luontoarvojen säilyttäminen.

Itämeren merialuesuunnitelman energian talteenottoalueiden poistamisen myötä on tulkittavissa, että merituulivoiman tuotannon paine on siirtynyt Pohjanlahdelle. Tilanne on muuttunut merkittävästi ensimmäisestä Pohjanlahden merialuesuunnitelmaluonnoksesta, joka on ollut lausuttavana ajalla 12/2023 – 2/2024. Pohjanlahdelle on osoitettu 6 600 km² energian talteenotto- ja selvitysalueita. Vaikka kokonaispinta-ala on pienempi kuin ensimmäisessä luonnoksessa, on aiemman luonnoksen *energian talteenoton selvitysalueista* nyt lausunnoilla olevassa luonnoksessa peräti seitsemän aluetta osoitettu *energian talteenottoalueina*. Alueiden alkuperäisiin rajauksiin on myös tullut muutoksia. Ympäristöministeriö katsoo, että nämä muutokset Pohjanlahden energian talteenottoalueissa ovat merkittäviä ja voivat toteutuessaan aiheuttaa rajat-ylittäviä kumulatiivisia vaikutuksia. Energian talteenottoalueiden sijoituksessa pääosin talousvyöhykkeelle ja monilta osin joko kiinni tai lähelle Suomen talousvyöhykkeen rajaa, on myös tunnistettavissa merkittäviä merituulivoimaloiden varjostusvaikutuksia Suomen talousvyöhykkeen mahdollisiin tuulivoima-alueisiin.

Ympäristöministeriö haluaa tuoda esiin Suomen talousvyöhykkeen merituulivoiman kehittämisen tilannekuvan sekä ajankohtaisen tarpeen maiden välisen yhteistyön kehittämiseksi talousvyöhykkeen luontoarvojen kartoittamisessa.

- Suomessa on vuoden 2025 alussa tullut voimaan laki merituulivoimasta talousvyöhykkeellä (937/2024), joka ohjaa merituulivoiman hankekehitystä. Talousvyöhykkeelle osoitettujen merituulivoima-alueiden Espoon kuumeminen toteutuu vuoden 2025 aikana.
- Suomi on elokuussa 2024 julkaissut merituulivoiman edistämisen toimenpideohjelman, jossa on 17 merituulivoimaa koskevaa toimenpide-ehdotusta. Toteutuessaan nämä toimenpide-ehdotukset edistävät Suomen merituulivoimaan liittyviä tavoitteita uusiutuvan energian tuotannon kasvattamiseen liittyen.
- Yksi toimenpide-ehdotus (nro. 14) liittyy ulkomerialueiden tietopuutteiden paikkaamiseen. Suomi on tunnistanut tarpeen laajamittaiselle ulkomerialueiden kartoitukselle Pohjanlahdella, koska talousvyöhykkeen osalta puuttuu kattava, ajantasainen ja monialainen tietopohja, jota tarvitaan energiainvestointien suunnittelussa, turvallisen laivaliikenteen, viestintäinfrastruktuurin ja meren kestävä käytön turvaamisessa. Suomi näkee tärkeänä ja hyödyllisenä aloittaa Ruotsin kanssa keskustelut ulkomerialueiden kartoituksesta.

Ympäristöministeriön näkemyksen mukaan ennen Pohjanlahden merialuesuunnitelman hyväksymistä on tarve

- maiden välisille neuvotteluille Pohjanlahden merituulivoima-alueiden osoittamisesta kestävä kehityskuvan turvaamiseksi,
- kumulatiivisten rajat-ylittävien vaikutusten arvioinnille ottaen huomioon muutetun Ruotsin Pohjanlahden merialuesuunnitelmaehdotuksen, Suomen voimassa olevan merialuesuunnitelman ja Suomen talousvyöhykkeelle osoitettavat merituulivoima-alueet, ja
- pohtia yhdessä Suomen ja Ruotsin rajan ylittäviä merituulivoimaloiden kaapelireittejä ja tässä yhteydessä huomioida sekä ympäristölliset, taloudelliset, sosiologiset kuin strategiset näkökulmat.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet:

Mari Pohja-Mykrä, Kestävän rakentamisen ja asumisen osasto

Penina Blankett ja Jan Ekebom, Vesi- ja luontoympäristöosasto

Kansliapäällikkö

Juhani Damski

Neuvotteleva virkamies

Mari Pohja-Mykrä

Jakelu Kirjaamo, Suomen ympäristökeskus
 Ulla Helminen, Suomen ympäristökeskus

Tiedoksi YM Ympäristöministeriö Emma-Stina Vehmanen
 YM Ympäristöministeriö Lyydia Ylönen
 YM KERA Teppo Lehtinen
 YM KERA Anna-Leena Seppälä
 YM VELO Tarja Haaranen
 YM VELO Antton Keto
 YM VELO Emma Terämä

VN/12789/2025-YM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Lausunto

VN/11253/2025
VN/11253/2025-TEM-2

Viite: Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla (SYKE/2023/105-1)

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointista Pohjanlahdelle

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarvioinnista Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla. Ympäristöarvioinnissa sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimukseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (SopS 67/1997, Espoon sopimus) liitettyä strategista ympäristöarviointia koskevaa pöytäkirjaa.

Suomen ympäristökeskus on 1.4.2025 vastaanottanut ilmoituksen Ruotsin ympäristöviranomaiselta (Naturvårdsverket). Tämän ilmoituksen mukaan Havs- och vattenmyndigheten on toimittanut 20.1.2025 Ruotsin hallitukselle tarkistettut merialuesuunnitelmaehdotukset ja niiden vaikutusten arviointiasiakirjat hyväksymisprosessia varten. Ruotsin hallitus on tietoinen siitä, että lisäkommentteja voidaan esittää vielä rajat ylittävän kuulemisen yhteydessä.

Ruotsin merialuesuunnitelmien muutokset ovat olleet Espoon sopimuksen mukaisella lausuntokierroksella Suomessa joulukuusta 2023 helmikuuhun 2024. Lokakuussa 2024 Ruotsi antoi vastineen Suomesta saamaansa palautteeseen. Tämän jälkeen Ruotsin merialuesuunnitelmaan on tehty muutoksia, johtuen mm. siitä, että Ruotsin hallitus hylkäsi 13 merituulivoimahanketta Itämeren pääaltaalla marraskuussa 2024.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvosto

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Ruotsin merialuesuunnitelmien tavoitteena on luoda edellytykset 120 TWh:n merituulivoiman vuosituotannolle. Suunnitelmissa on kuitenkin esitetty alueita enemmän, 150 TWh:n vuosituotantoa vastaava määrä, koska ei ole realistista että kaikki merialuesuunnitelmaan sisällytetyt alueet toteutuisivat.

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu Pohjanlahden merialuesuunnitelman muutosesityksen vaikutusten arvioinnista.

Pohjanlahtea koskevan merialuesuunnitelman muutosesitystä koskevat kommentit

Ruotsin merialuesuunnitelmassa on tunnistettu Pohjanlahdelta yhteensä 13 energian tuotantoon mahdollisesti soveltuvaa aluetta. Osa alueista on nimetty energian tuotantoalueiksi tai energian tuotannon tutkimusalueiksi. Alueita sijoittuu sekä talousvyöhykkeelle että aluevesille.

Suomen talousvyöhykkeellä merituulivoiman hankekehitys on ollut aktiivista 2020-luvulla. Vuodesta 2005 voimassa ollut laki Suomen talousvyöhykkeestä ei kuitenkaan luonut selkeitä pelisääntöjä merituulivoiman kehittämiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut uuden lain merituulivoimasta talousvyöhykkeellä, joka tuli voimaan vuoden 2025 alusta. Uuden lain mukaisesti valtioneuvosto valitsee talousvyöhykkeen merituulivoima-alueet ja Energiavirasto järjestää kilpailutuksen, jolla alueet jaetaan hankekehittäjille.

Valtioneuvosto teki toukokuussa 2024 kielteiset päätökset Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain nojalla jätetyistä hyödyntämisoikeushakemuksista, joilla haettiin yksinoikeutta tietyn alueen kehittämiseen merituulivoimatuotantoon. Kielteisten päätösten teon aikaan uusi laki merituulivoimasta talousvyöhykkeellä oli jo valmisteilla ja tarkoituksena on ollut jakaa merituulivoima-alueet hankekehittäjille Energiaviraston järjestämän kilpailutuksen kautta uuden lain mukaisesti.

Talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden valintaa on valmisteltu Suomessa ja toukokuun aikana on tarkoitus aloittaa viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi valtioneuvoston aluevalintaa koskevasta päätösluonnoksesta. Päätösluonnokseen sisältyy neljä talousvyöhykkeen merituulivoima-aluetta, jotka kaikki sijaitsevat Pohjanlahdella.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaisesti Ruotsin merialuesuunnitelmassa tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota esitettyjen energiantuotantoalueiden vaikutuksiin, jotka kohdistuvat merituulivoimapotentialin hyödyntämiseen Suomen talousvyöhykkeellä. Vaikutusten huomiointi konkreettisella tasolla on ollut vaikeaa, koska Suomi ei ole vielä tehnyt päätöksiä talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden nimeämisestä. Talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden valinnan valmistelun etenemisen johdosta vaikutuksia olisi mahdollista arvioida aiempaa paremmin. Erityisesti talousvyöhykkeiden rajalle tai sen läheisyyteen rajautuvilla hankealueilla B111, B113, B135 Perämerellä sekä B160 ja B161 Selkämerellä voi olla huomattaviakin vaikutuksia merituulivoimapotentialin hyödyntämiseen Suomen talousvyöhykkeellä.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan ennen Pohjanlahden merialuesuunnitelman hyväksymistä on tarve maiden välisille neuvotteluille merituulivoima-alueiden osoittamisesta, jotta merituulivoimapotentialin hyödyntäminen voidaan yhteensovittaa Suomen ja Ruotsin merialueilla Pohjanlahdella.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Jakelu

Suomen ympäristökeskus

VN/11253/2025-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Laura Rantanen
Verkko- ja palveluosasto

SYKE/2023/105-1

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointiin Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Suomen ympäristökeskus Syke on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointiin Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla. Ympäristöarvioinnissa sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimukseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus) liitettyä strategista ympäristöarviointia koskevaa pöytäkirjaa. Suomen ympäristökeskus toimii Espoon sopimuksen toimivaltaisena viranomaisena Suomessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on jo aiemmin lausunut Ruotsin muutetuista merialuesuunnitelmista Suomen ympäristökeskukselle 29. tammikuuta 2024 (VN/34755/2023).

Edellisen kuulemiskierroksen jälkeen Suomen talousvyöhykkeen ulkorajaan rajautuvat energiatuotannon alueet on tarkistetussa merialuesuunnitelmaehdotuksessa muutettu "vaihtoehtoisista energian talteenoton alueista" "energian talteenoton alueiksi". Tarkistetussa Pohjanlahtea koskevassa Ruotsin merialuesuunnitelmassa energian talteenottoalueita on sijoitettu tärkeiden liikennöintialueiden välittömään läheisyyteen ja paikoin merenkulun liikennöintialueiden molemmiin puolin, millä voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia merenkulun turvallisuudelle ja sujuvuudelle.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että merenkulun ja energian talteenoton tarpeita on tärkeää yhteensovittaa yksittäisten hankkeiden lupa- ja selvitysmenettelyjen lisäksi myös ohjaavissa strategisissa suunnitelmissa, kuten merialuesuunnitelmissa, joissa alueidenkäytön kokonaisuutta ja yhteensovittamista ohjataan laajalla näkökulmalla yli hanke- ja valtorajojen.

Pohjanlahdelle ja Itämerelle suunnitellut merituulivoimahankkeet ovat viime vuosina lisääntyneet merkittävästi. Suunnitellut hankkeet sijaitsevat usein talousvyöhykkeillä niiden ulkorajojen läheisyydessä. Liikenne- ja viestintäministeriö toistaa aiemmin lausumansa, että harkittaessa uusien merituulivoima-alueiden lisäämistä merialuesuunnitelmiin viranomaisten tulisi huomioida merituulivoimapuistojen vaikutukset koko Pohjanlahden ja Itämeren alueen merenkulkuun. Merituulivoimapuistoilla voi olla vaikutusta Suomeen suuntautuvalla ja Suomesta lähtevällä merenkululla. Erityistä huomioita on kiinnitettävä talvimerenkulun käyttämiin liikennöintireitteihin, jotka poikkeavat avovesissä käytetyistä reiteistä.

Muilta osin liikenne- ja viestintäministeriö viittaa Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin lausuntoon.

Sabina Lindström
osastopäällikkö

Laura Rantanen
erityisasiantuntija

Tiedoksi:

- Liikenne- ja viestintävirasto
- Väylävirasto
- Ilmatieteen laitos

VN/11254/2025-LVM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Rantanen Laura 913113126

2025-05-13

Lindström Sabina 91337949E

2025-05-13

Hänvisning

Begäran inkommen den 11.4.2025

DNR SYKE/2023/105-1

Finlands miljöcentral

Ladugårdsbågen 11

FI-00790 HELSINGFORS

Kontaktperson

Annica Brink, telefon +358 (0)18 25542

annica.brink@regeringen.ax

kirjaamo@syke.fi

Ärende

**Utlåtande om miljökonsekvensbeskrivningen till ändrade svenska havsplaner för
Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet.****Beslut**

Ålands landskapsregering beslöt att ge ett utlåtande till Finlands miljöcentral om förslag till ändringar av Sveriges havsplaner och deras konsekvensbeskrivningsdokument, i enlighet med nedanstående text.

Utlåtande

Ålands landskapsregering har tagit del av de reviderade svenska havsplanerna samt den tillhörande konsekvensbeskrivningen och vill tacka för möjligheten att lämna synpunkter inom ramen för det gränsöverskridande samrådet enligt Esbokonventionen.

Landskapsregeringen upplever att havsplanerna strävar till att stärka ekosystemtjänster och resiliens, utöver traditionellt naturskydd, vilket är glädjande. Detta helhetsperspektiv är värdefullt och kan tjäna som inspiration vid revideringen av Ålands egen havsplan. Att särskild hänsyn ges till områden med höga naturvärden är ett viktigt steg för att beakta havets bärkraft i en tid av klimatförändringar.

Landskapsregeringen upprepar vikten av gränsöverskridande samverkan och informationsutbyte i havsplaneringsprocessen. Landskapsregeringen anser att Havs- och vattenmyndigheten har lagt en solid grund för detta i de föreslagna havsplanerna. I det fortsatta arbetet behövs en fördjupad samverkan för att uppnå en hållbar och samordnad förvaltning av våra gemensamma havsområden samt för att fördjupa kunskaperna om kumulativa effekter. Landskapsregeringen ställer sig positiv till att fortsätta delta i utvecklingen av en övergripande planering utifrån ett havsbassängsperspektiv och samarbetar gärna vidare med berörda myndigheter i Sverige och Finland.

Bakgrund

Ålands landskapsregering lämnade enligt beslut S424E10 nr. 31 per den 8.2.2024 ett utlåtande till Finlands miljöcentral om uppdateringen av Sveriges havsplaner och miljöbedömning (Bottniska viken, Östersjön och Nordsjön). Finlands miljöcentral överlämnade Finlands svar till Sverige den 23.2.2024. Den 23.10.2024 lämnade Sverige bemötande på de utlåtanden som mottagits från grannländerna. Sedan dess har ändringar gjorts i förslagen till havsplaner, inklusive den svenska regeringens avslag på 13 havsbaserade vindkraftsprojekt i Östersjön i november 2024.

Finlands miljöcentral har den 1.4.2025 mottagit en anmälan från Naturvårdsverket enligt vilken Havs- och vattenmyndigheten den 20.1.2025 har överlämnat reviderade utkast till havsplaner och deras konsekvensbeskrivningsdokument till den svenska regeringen. Finlands miljöcentral begär landskapsregeringens utlåtande om det reviderade förslaget av Sveriges havsplaner och deras konsekvensbeskrivningsdokument (SYKE/2023/105-1).

Minister

Jesper Josefsson

Specialsakkunnig i vattenförvaltning

Annica Brink

FÖR KÄNNEDOM

Fiskeribyrån, härst.

Kulturbyrån, härst.

Energisamordnare Ralf Häggblom, ralf.haggblom@regeringen.ax

Teknisk samhällsstrateg Stefan Fransman, stefan.fransman@regeringen.ax

Energiutvecklare Joel Fenel, joel.fenel@regeringen.ax

Naturvårdsintendent Maija Häggblom, maija.haggblom@regeringen.ax

Projektkoordinator Charlotta Björklund, charlotta.bjorklund@regeringen.ax

Vattenbiolog Susanne Vävare, susanne.vavare@regeringen.ax

transboundaryEIA.SEA@syke.fi

Suomen ympäristökeskus

kirjaamo@syke.fi

Päiväys/Datum

12.05.2025

Dnro/Dnr

TRAFICOM/672359/04.04.05.03/2023

Viite/Referens

Suomen ympäristökeskuksen lausuntopyyntö

dnro SYKE/2023/105

Ruotsin tarkistettut merialuesuunnitelmat

Suomen ympäristökeskus on lähettänyt lausuntopyynnön Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille, jossa pyydetään Traficomin näkemystä Ruotsin tarkistetuista merialuesuunnitelmaehdotuksista ja niiden vaikutustenarvioinnista.

Traficom esittää lausuntonaan seuraavaa:

Traficom on jo aiemmin lausunut Ruotsin muutetuista merialuesuunnitelmista Suomen ympäristökeskukselle 11.11.2024 (TRAFICOM/672359/04.04.05.03/2023) ja 26.1.2024 (dnro TRAFICOM/672359/04.04.05.03/2023).

Edellisen kuulemiskierroksen jälkeen Suomen talousvyöhykkeen ulkorajaan rajautuvat energiatuotannon alueet ovat muutettu "vaihtoehtoista energian talteenoton alueista" tarkistetun merialuesuunnitelmaehdotuksen "energian talteenoton alueiksi". Traficom toistaa jo aiemmissa lausunnoissaan esille tuomansa huolet energiatuotannon alueiden osoittamisesta merenkulun käyttämien alueiden välittömään läheisyyteen. Tarkastetussa Pohjanlahden merialuesuunnitelmassa energian talteenottoalueita on osoitettu keskeisten liikennöintialueiden välittömään läheisyyteen ja paikoin merenkulun liikennöintialueiden molemmin puolin, joka heikentää mm. merenkulun turvallisuutta ja lisää ympäristöriskien mahdollisuutta. Yksittäisten merituulivoimahankkeiden lupa- ja selvitysmenettelyissä kokemus on osoittanut, että aluerajausmuutoksiin on hyvin vaikea saada muutoksia hankesuunnittelun alettua ja hankekehittäjän asetettua kapasiteetti- ja vuosituotantotavoitteet. Tämän johdosta olisi perusteltua, että merenkulun ja energian talteenoton alueiden yhteensovittamista toteutettaisiin nykyistä vahvemmin yksittäisten hankkeiden lupa- ja selvitysmenettelyjen lisäksi myös ylätason ohjaavissa strategisissa suunnitelmissa – kuten merialuesuunnitelmissa – joissa alueidenkäytön kokonaisuutta ja yhteensovittamista ohjataan laajalla katsantokannalla yli hanke- ja valtiorajojen.

Suomen ja Pohjanlahden merenkulun kannalta olisi ollut toivottavaa, että Ruotsin talousvyöhykkeen ulkorajalle osoitettavien energian talteenottoalueiden aluerajauksissa olisi huomioitu tasapuolisemmin Suomen ja Ruotsin merenkulun toimintaedellytykset. Osoittamalla energian talteenoton alueita talousvyöhykkeen ulkorajalle, jossa kulkee myös Pohjanlahden keskeisimpiä merenkulun liikennöintialueita, tuulivoima-alueista aiheutuvia vaikutuksia siirretään monin paikoin kohti itää ja Suomen merialueita. Energian talteenoton alueiden toteutuessa esitetyn mukaisesti, merenkulun liikennöintireitit tulevat todennäköisesti siirtymään

yhä enemmän Suomen puoleisille merialueille ja hankaloittamaan etenkin Perämeren liikennejärjestelyjä sekä merenkulun toimintaedellytyksiä.

Pentinsaari Pietari
Ylijohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 12.5.2025. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Tiedoksi

Jani Koiranen, Traficom
Mikko Meriläinen, Traficom
Sanna Sonninen, Traficom
Maarit Mikkelsen, Traficom
Lauri Kuuliala, Väylävirasto
Laura Rantanen, LVM
Carolus Ramsay, Suomen Varustamot Ry
Sami Järvenpää, Rajavartiolaitos

Väylävirasto
Trafikledsverket

Lausunto

13.5.2025

1 (2)

VÄYLÄ/3084/Vv-01.07/2025
Julkinen

Ruotsin tarkistettut merialuesuunnitelmat

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa Ruotsin tarkistetuista merialuesuunnitelmista ja niiden vaikutuksenarvioinnista (SYKE/2023/105).

Väylävirasto esittää lausuntonaan seuraavaa. Väylävirasto on jo aiemmin lausunut Ruotsin merialuesuunnitelmista Suomen ympäristökeskukselle 29.1.2023 (VÄYLÄ/8069/00.03.02/2023).

Ruotsin tarkistetuissa merialuesuunnitelmissa Suomen talousvyöhykkeen ulkorajaan rajoittuvat energiantuotannon alueet Pohjanlahdella on muutettu merkinnästä "vaihtoehtoinen energian talteenoton alue" merkinnälle "energian talteenoton alue". Kuten aiemminkin näistä alueista annetuissa lausunnoissa on todettu, alueet sijoittuvat merenkulun käyttämien alueiden välittömään läheisyyteen. Tarkastetussa Pohjanlahtea koskevassa merialuesuunnitelmassa energiantuotannonalueita sijaitsee merenkulun tärkeiden liikennealueiden välittömässä läheisyydessä ja paikoitellen siten, että liikennöintialue jää energiantuotannon alueiden väliin. Tämä vähentää merenkulun turvallisuutta ja lisää ympäristöä pilaavan onnettomuuden riskiä.

Merenkulun ja energiantuotannon yhteensovittaminen myös sujuvan ja turvallisen ympärivuotisen merenkulun huomioiden tulee tehdä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja huomioida mahdollisimman hyvin ylätasoin ohjaavissa suunnitelmissa. Mitä pidemmälle merituulivoimahanke tai muu energian talteenoton hanke etenee, sitä vaikeampi siihen on tehdä muutoksia ja rajouksia merenkulun toimintaedellytysten huomioimiseksi.

Ruotsin merialuesuunnitelmassa on osoitettu energian talteenoton alueita Ruotsin ja Suomen talousvyöhykkeiden väliselle rajalle ja samalla alueelle, jossa kulkee keskeisimpiä Pohjanlahden merenkulun liikennöintireittejä. Tämä siirtää energian talteenotosta aiheutuvia vaikutuksia kohti Suomen merialueita meriliikenteen siirtyessä todennäköisesti enemmän Suomen puolen merialueille. Suomen talousvyöhykkeelle rakennettavien merituulivoima-alueiden valinta tapahtuu Työ- ja elinkeinoministeriön johtamassa prosessissa, jossa sovitetaan merenkäytön eri intressit yhteen alusta asti. Alustavat aluerajaukset julkaistaan alkukesällä 2025. Niiden suunnittelussa on huomioitu meriliikenteen avomerireitin tarpeet, jotka tulisi huomioida myös Ruotsin suunnitelmissa.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

13.5.2025

VÄYLÄ/3084/Vv-01.07/2025
Julkinen

Väylävirastossa asian on ratkaissut vesiväyläosaston johtaja Elisa Mikkolainen ja esitellyt Merenkulun asiantuntija Lauri Kuuliala.

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency's service for
electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	Lauri Kuuliala
Allekirjoitusaika	13.05.2025 14:29
Allekirjoittaja	Elisa Mikkolainen
Allekirjoitusaika	13.05.2025 14:29

ASIAKIRJAT

Asiakirja	lausunto Ruotsin tarkistetut merialuesuunnitelmat.pdf
-----------	---

Asia: SYKE/2023/105-1

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa muistutukseenne alla olevaan tekstikenttään

Suomen merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä, joka hoitaa Suomessa merialuesuunnittelusta vastaavien rannikon maakuntien liittojen merialuesuunnitteluyhteistyötä, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla.

Ruotsin meri- ja vesiviranomainen on järjestänyt kuulemisen Pohjanlahden, Itämeren ja Pohjanmeren muutettuja merialuesuunnitelmia koskevan ehdotuksen ja siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin johdosta. Naturvårdsverket notifioi Suomea Ruotsin merialuesuunnitelmien muutoksista vuonna 2023 ja niiden ympäristöarvioinnit olivat Espoon sopimuksen mukaisella lausuntokierroksella Suomessa ajalla 12/2023–2/2024. Merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatio antoi lausunnon. Ruotsi antoi vastineensa Suomesta saamaansa palautteeseen lokakuussa 2024.

Kuulemiskierroksen jälkeen Ruotsin merialuesuunnitelmaluonnokseen on tehty muutoksia. Merkittävin näistä on päätös poistaa kaikki ehdotetut merituulivoima-alueet Itämeren pääaltaalta, mikä perustuu Ruotsin hallituksen marraskuussa 2024 tekemään ratkaisuun puolustusvoimien kannanoton perusteella. Alueiden poistaminen on johtanut Pohjanlahdelle osoitettujen alueiden laajenemiseen, jolla on vaikutuksia Suomen merialueiden suunnitteluun ja käyttöön.

Pidämme tärkeänä, että tällaiset merkittävät muutokset konkretisoidaan selkeästi ja dokumentoidaan asianmukaisesti myös ympäristövaikutusten arvioinnin osana. Suomen merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatioryhmä korostaa jatkuvan ja vastavuoroisen tiedonvaihdon tärkeyttä sekä toivoo mahdollisuutta osallistua maiden välisiin neuvotteluihin myös jatkossa ja ennen Pohjanlahtea koskevan suunnitelman hyväksymistä. Esitämme, että edellä mainitut asiat otetaan huomioon ympäristöarviointiprosessin jatkotyössä ja lopullisen merialuesuunnitelman valmistelussa.

Lausunnon on valmistellut Suomen merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä. Siihen kuuluvat Kymenlaakson, Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntien liitot.

Kärpijoki Essi

Merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatioryhmä - Lausunnon on valmistellut Suomen merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä. Siihen kuuluvat Kymenlaakson, Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntien liitot.

SYKE/2023/105-1

Finsk-svenska gränsälvskommisionens yttrande gällande miljökonsekvensbeskrivningen till ändrade svenska havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet

Gränsälvskommisionen tackar för möjligheten att avge ett yttrande i frågan. I ett tidigare samrådsskede gav kommissionen ett yttrande:

[2023-12-20 yttrande till HaV forslag-till-andrade-havsplaner](#)

Situationen för vild lax i Bottenviken

I konsekvensbeskrivningen konstateras följande:

"Situationen för vild lax i Bottenviken har förbättrats sedan ett par decennier, och uppvisar idag god status, medan bestånden längre söderut generellt blir svagare. Minskat fiske har tillsammans med andra åtgärder lett till minskad dödlighet under senare år, men det finns bekymmer med sjukdomsrelaterad dödlighet i flera älvar."

Kommisionen lyfter att detta är något daterad information. Vid skrivande stund är status för Torne älvs lax efter de två senaste somrarna oroväckande dåligt. Enligt senaste årets rapport *"Torneälvens bestånd av lax, havsöring och vandringsik – gemensamt svensk-finskt biologiskt underlag för bedömning av lämpliga fiskregler under 2025"* ¹ som görs årligen i samarbete mellan SLU och finska Naturresursinstitutet (LUKE):

"Preliminära data från 2024 indikerar en fortsatt svag återvandring av lax till många vattendrag i Bottniska viken, däribland Torneälven. Det är i dagsläget oklart vad som ligger bakom denna förändring, men en fortsatt försämrad naturlig havsöverlevnad, eventuellt i kombination med senarelagd könsmognad, utgör en sannolik förklaring som dock behöver utredas."

"Den nedåtgående trenden i mängden lekvandrare sedan 2021 är klart oroande, och det finns dessvärre en uppenbar risk att de senaste årens beståndsutveckling kan utgöra inledningen på en nedåtgående trend för beståndet."

"Torneälvens laxbestånd uppvisade länge en positiv utvecklingstrend där storleken på återvandringen och smoltproduktionen innebar att beståndet låg vid eller över MSY-nivån. Återvandringen av lekfisk 2023 och 2024 har dock varit anmärkningsvärt svag och betydligt lägre än Ices prognoser, vilket högst sannolikt förklaras av en försämrad naturlig havsöverlevnad (se avsnitt 2.1). De svaga återvandringarna av lax 2023–2024 förväntas resultera i en smoltproduktion som om några år ligger under beståndets MSY-nivå och de något högre nationella målnivåer som angetts av Sverige och Finland (figur 2.8)."

Kommisionen noterar att den senaste forskningen pekar på en försämrad havsöverlevnad för Torne älvs lax och det finns risk för en negativ beståndsutveckling för de kommande åren. Med detta i åtanke lyfter kommissionen att det är särskilt viktigt att agera enligt försiktighetsprincipen. Denna negativa framtidsutsikt bör hållas i åtanke vid bedömning av möjlig påverkan från planerad vindkraft till havs då laxbestånden kan visa sig tåla mindre negativ påverkan än det som bedömts baserat på litteraturstudier.

Havsbaserade vindkraftens påverkan på lax

Ur samrådsunderlaget:

"Frågan om hur havsbaserad vindkraft kan påverka lax lyftes i samrådet för havsplanerna. Havs- och vattenmyndigheten gav därför SLU Aqua i uppdrag att göra en sammanställning av nuvarande kunskapsläge baserad på tillgänglig forskning om risken för påverkan från havsbaserad vindkraft på vandrande lax (Koehler m.fl., 2024). Bedömningen baseras på litteratur om laxens biologi och om påverkansfaktorer från havsbaserad vindkraft. Det finns i dagsläget inga vindkraftsparker där det förekommer lax i svenska hav för att kunna studera faktiska effekter, och inte heller några undersökningar från vindkraftsparker i andra länder. Enligt nuvarande kunskapsläge bedöms risken som låg att vandrande lax påverkas negativt, om vindkraftsparker anläggs med bottenfasta fundament med ett långt avstånd mellan tornen och lokaliseras i utsjön på ett inte alltför grunt vattendjup (mer än cirka 30 meter)."

Kommissionen noterar att det ännu saknas praktisk erfarenhet om havsbaserad vindkraft för att kunna bedöma faktisk påverkan på lax i Bottenviken och Östersjön. En faktor som försvårar bedömningen av påverkan är mängden havsbaserad vindkraft som planeras i det hela större internationella Östersjö-området och kumulativa effekter som kan uppstå via en sådan storskalig förändring av havsmiljön.

Kumulativa och gränsöverskridande effekter

I samrådsunderlaget konstateras följande:

"Om vindkraftsparker etableras i flera av de mer kustnära energiområdena finns risk för kumulativ negativ effekt på både fiskelek och förutsättningar för laxvandring."

"Osäkerheten kring utvecklingen av finsk havsbaserad vindkraft gör det svårt att bedöma risken för kumulativa effekter, men generellt föreligger risk för påverkan främst i grundare kustnära vatten. När det gäller bestånden av vandrande lax är havsområden både i Sverige och Finland betydelsefulla."

Vidare beskriver Havs- och vattenmyndigheten att:

"Sammanlagt bedöms havsplanerna inte ha någon betydande negativ effekt på fisk inom havsplaneområdena. Effekterna kan dock variera något mellan olika områden. "

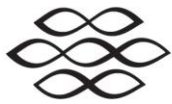
Kommissionen understryker det som denne redan kommenterade i första yttranderundan, att det är omöjligt att ta ställning till föreslagna energiområden utan att ta hänsyn till helheten av energiområden i hela Bottniska viken samt Östersjön. Det finns fortfarande ett behov för en bedömning av kumulativ påverkan från samtlig planerad vindkraft i gränsöverskridande havsbassängen i fråga. För en sådan mer strategisk bedömning av påverkan från all planerad havsbaserad vindkraft krävs det ett gott gränsöverskridande samarbete med de andra Östersjöländerna.

Yttrandet har beretts av kommissionens vatten- och miljöingenjör Simja Lempinen. Kommissionen har godkänt yttrandet via e-post t.o.m. 11 maj 2025 och yttrandet har sparats i ACTA diariehanteringssystem.

Finsk-svenska gränsälvskommisionen

Referens

¹ <https://www.fsgk.se/wp-content/uploads/2025/03/Biologiskt-underlag-Tornealven-2025-final.pdf>

Suomen ympäristökeskus

12.5.2025

käännös

SYKE/2023/105-1

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission lausunto Ruotsin muutetun merialuesuunnitelman ympäristövaikutusarvioinnista koskien Perämerta, Itämerta ja Pohjanmerta

Rajajokikomission kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Aiemmassa kuulemismenettelyssä komissio on antanut oheisen lausunnon:

https://www.fsgk.se/wp-content/uploads/2024/01/SRRJK_lausunto_ehdotus-merisuunnitelmiksi.pdf

Luonnonvaraisen lohien tilanne Perämerellä

Vaikutusarvioinnissa todetaan:

"Luonnonvaraisen lohien tilanne Perämerellä on parantunut viimeisen parin vuosikymmenen aikana ja sen tila on tällä hetkellä hyvä, kun taas [lohi]kannat etelämpänä ovat heikompia. Vähentynyt kalastus ja muut toimet ovat pienentäneet kuolevuutta viime vuosina, mutta sairauksista johtuva kuolevuus antaa aihetta huoleen useilla joilla."

Komissio huomauttaa, että yllä oleva on jossain määrin vanhentunutta tietoa. Tällä hetkellä Tornionjoen lohien tila on kahden edellisen vuoden jälkeen huolestuttavan heikko. Viimeisimmässä biologisessa raportissa, *"Torneälvens bestånd av lax, havsöring och vandringslak – gemensamt svensk-finskt biologiskt underlag för bedömning av lämpliga fiskregler under 2025"* ¹, joka laaditaan vuosittain Ruotsin maaseutuyliopiston (SLU) ja Luonnonvarakeskuksen (LUKE) yhteistyönä:

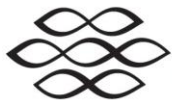
"Alustava tieto vuodelta 2024 osoittaa edelleen heikkoa lohien vaellusta moniin Perämeren vesistöihin, mm. Tornionjokeen. On epäselvää, mikä on johtanut tähän muutokseen, mutta edelleen heikentynyt luonnollinen selviytyminen merellä, mahdollisesti yhdistyneenä myöhentyneeseen sukukypsyyteen, voi olla todennäköinen selitys, jota tosin on tarve selvittää."

"Vaelluslohiiden määrän vähenevä trendi vuodesta 2021 on hyvin huolestuttava, ja on valitettavasti ilmeinen riski, että viime vuosien kannan kehitys voi olla alku kannan vähenevälle suunnalle."

"Tornionjoen lohikanta osoitti pitkään positiivista kehityssuuntaa, jossa kutuvaelluksen suuruus ja smoltituotanto merkitsi kannan olevan MSY-tasolla tai sen yli. Kutukalojen vaellus vuonna 2023 ja 2024 on kuitenkin ollut huomattavan heikko ja selvästi alempi kuin ICESin ennusteet, mikä todennäköisimmin selittyy heikentyneellä meriselviytymisellä (kts. Luku 2.1.). Lohien heikkojen kutuvaellusten vuosina 2023-24 odotetaan tuottavan smolttimäärän joka muutaman vuoden kuluttua johtaa lohikannan alle MSY-tason sekä alittaa kansalliset hieman korkeammat tavoitetasot (kuva 2.8)."

Komissio toteaa, että tuorein tutkimus osoittaa Tornionjoen lohien selviytymisen merellä heikentyneen ja riski negatiiviselle kannan kehitykselle tulevina vuosina on olemassa. Tämän vuoksi komissio korostaa, että on erityisen tärkeää noudattaa varovaisuusperiaatetta.

Negatiivinen tulevaisuusnäkökulma lohikannoista tulee pitää mielessä suunnitellun merituulivoiman mahdollisia vaikutuksia arvioitaessa. Lohikannat saattavat sietää negatiivisia vaikutuksia heikommin kuin mitä on arvioitu perustuen kirjallisiin lähteisiin.

Merituulivoiman vaikutus loheen

Ote kuulemisaineistosta:

"Kysymys siitä miten merituulivoima voi vaikuttaa loheen nousi esiin merialuesuunnittelun kuulemisessa. Ruotsin meri- ja vesiviranomainen antoi tämän vuoksi Ruotsin maaseutuyliopiston SLU Aqualle tehtäväksi laatia yhteenveto tämänhetkisestä tietopohjasta, pohjautuen saatavilla olevaan tutkimukseen merituulivoimasta aiheutuvasta riskistä lohen vaellukseen (Koehler m.fl., 2024). Arvio perustuu kirjallisuuslähteisiin lohen biologiasta ja merituulivoiman vaikutustekijöistä. Tällä hetkellä Ruotsin merialueilla ei ole yhtään tuulivoimaluetta, jossa lohta esiintyy, jotta voitaisiin tutkia todellisia vaikutuksia, ei myöskään tutkimuksia tuulivoimala-alueista muista maista. Tämänhetkisen tiedon mukaan on vähäinen riski sille, että vaeltaviin lohiin kohdistuisi negatiivisia vaikutuksia, mikäli tuulivoimalat perustetaan pohjaan kiinnittyvillä perustuksilla, voimaloiden etäisyys on pitkä, ja jos voimalat sijoitetaan ulkomerelle, eikä liian matalaan veteen (yli 30 metrin syvyys)."

Komissio toteaa, että todellisen vaikutuksen arvioimiseksi käytännön kokemus merituulivoimaloista puuttuu vielä Perämerellä ja Itämerellä. Vaikutusten arviointia vaikeuttaa Itämeren alueelle suunnitellun merituulivoiman määrä ja kumulatiiviset vaikutukset, joita voi syntyä meriympäristöä voimakkaasti muutettaessa.

Kumulatiiviset ja rajanylittävät vaikutukset

Kuulemisaineistossa todetaan:

"Mikäli useita tuulivoima-alueita perustetaan lähelle rannikon energia-alueita on olemassa riski kumulatiivisille negatiivisille vaikutuksille kalojen kutuun ja lohen vaellukseen".

"Epävarmuus merituulivoiman kehittämisestä Suomen merialueella tekee vaikeaksi arvioida kumulatiivisten vaikutusten riskiä, mutta yleisesti riski vaikutuksista on lähinnä matalilla rannikkovesillä. Mitä tulee vaeltavan lohen kantoihin ovat merialueet sekä Ruotsin ja Suomen puolella merkityksellisiä."

Edelleen Ruotsin meri- ja vesiviranomainen kirjoittaa:

"Yhteenvetona arvioidaan, että merialuesuunnitelmilla ei ole merkittävää negatiivista vaikutusta kalastoon merialuesuunnitelman alueella. Vaikutukset voivat kuitenkin vaihdella jonkin verran eri alueilla."

Komissio korostaa sitä, mistä lausui jo ensimmäisellä kuulemiskierroksella, että on mahdotonta ottaa kantaa ehdotettuihin energia-alueisiin ottamatta huomioon energia-alueiden kokonaisuutta koko Pohjanlahdella ja Itämerellä. On edelleen tarve arvioida kumulatiiviset vaikutukset kaikista suunnitelluista tuulivoimahankkeista kyseisellä rajanylittävällä merialtaalla. Strateginen vaikutusarviointi suunnitellusta merituulivoimakokonaisuudesta edellyttää hyvää rajanylittävää yhteistyötä muiden Itämeren maiden kanssa.

Lausunnon on valmistellut komission vesi- ja ympäristöinsinööri Simja Lempinen. Komissio on hyväksynyt lausunnon sähköpostimenetelmällä 11 toukokuuta 2025 mennessä ja lausunto on tallennettu ACTA diaarihallintajärjestelmään.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

Referens:

⁽¹⁾ Biologiskt underlag, Torneälven, 2005. SLU och LUKE

<https://www.fsgk.se/wp-content/uploads/2025/03/Biologiskt-underlag-Tornealven-2025-final.pdf>

Suomen ympäristökeskus
kirjaamo@syke.fi

Lausuntopyyntö 11.4.2025, SYKE/2023/105

Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointi

Suomen ympäristökeskus (Syke) on vastaanottanut Ruotsin ympäristöviranomaiselta ilmoituksen koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muuttamista sekä näiden muutosten ympäristövaikutusten arviointia Pohjanlahdella, Itämerellä ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla. Ympäristöarvioinnissa sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimukseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus) liitettyä strategista ympäristöarviointia koskevaa pöytäkirjaa. Suomen ympäristökeskus toimii Espoon sopimuksen toimivaltaisena viranomaisena Suomessa. Suomen ympäristökeskus pyytää mahdollisia muistutuksia Ruotsin merialuesuunnitelmaehdotukseen ja sen vaikutustenarviointiin.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) antaa Syken pyynnöstä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun asetuksen (347/2005) 6 §:n mukaisen lausunnon Ruotsin merialuesuunnitelman muutoksesta ja sen ympäristöarvioinnista ja toteaa seuraavaa:

Luontoympäristö

Lapin ELY-keskus viittaa asiassa aiemmin antamaansa lausuntoon (17.1.2024) ja korostaa edelleen eri merialueille ja eri valtioiden alueille suunniteltujen merituulivoima-alueiden yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä. Yhteisvaikutuksia tulisi pyrkiä arvioimaan yleissuunnitelmatasolla, koska yksittäisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan ainoastaan kyseisen hankkeen sekä tiedossa olevien lähialueelle sijoittuvien hankkeiden yhteisvaikutuksia. Monet lintu-, kala- ja merinisäkäslajit, joihin merituulivoimahankkeet voivat vaikuttaa, liikkuvat usein laajoilla alueilla Itämerellä.

Lisäksi Lapin ELY-keskus kiinnittää huomiota arviointiraportissa esille tuotuihin hydrografiin vaikutuksiin. Mallinnustutkimuksen mukaan laajamittaisella merituulivoiman rakentamisella voi olla vaikutuksia hydrografiin tekijöihin kuten lämpötilaan, suolaisuuteen, virtauksiin ja kerrostuneisuuteen. Tulosten perusteella merituulivoiman laajamittainen laajeneminen Itämerellä voi aiheuttaa halokliinin siirtymisen kohti pintaa sekä suolaisuuden ja lämpötilan nousua syvemmällä johtuen tuulivoimapuiston aiheuttamasta tuulen vaimenemisesta tuulivoimapuiston

8.5.2025

takana, mikä johtaa heikentyneeseen sekoittumiseen. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tällä voi olla vaikutuksia laajemmin koko Itämeren ravintoverkkoihin ja rehevöitymiskehitykseen ja vaikutukset heijastuvat todennäköisesti myös Suomen puolelle.

Kalatalous

ELY-keskus toteaa Pohjanlahden lohikantojen nykytilasta, että esimerkiksi Tornionjokeen nousseiden kutulohien määrä on vähentynyt voimakkaasti vuoden 2022 jälkeen. Vuonna 2023 nousulohien määrä oli enää noin 20 000 lohta ja vuonna 2024 noin 24 000 lohta. Heikkojen lohen kutuvaellusten arvioidaan johtavan vaelluspoikastuotannon vähenemiseen ja alle jokikohtaisen Tornionjoen lohikannalle asetetun kestävän (MSY) tavoitetason (Palm ym. 2025). Toistaiseksi ei tiedetä, johtuuko vuosien 2023 ja 2024 heikko kutuvaellus lyhytaikaisesta notkahduksesta vai onko kyse pidempikestoisesta jaksosta, jota leimaa huonompi merellä selviytyminen ja heikentyneet kutuvaellukset. Ainakin vuonna 2025 lohen kutunousu Tornionjokeen on vaarassa jäädä heikoksi. Myös muiden Perämeren jokien lohikantojen kehitys parin edellisvuoden aikana on huolestuttavaa.

ELY-keskus katsoo, että erityisesti vaelluskaloja koskevat tietopuutteet ja epävarmuudet olisi hyvä tuoda selkeästi esiin vaikutusten arviointia koskevan raportin johtopäätösten osalta. Esimerkiksi tieto lohen vaellusreiteistä merialueella on puutteellista, eikä lohen vaelluspoikasten vaelluskäyttäytymistä merialueella tunneta juuri lainkaan. Luonnonvarakeskuksella ja SLU:lla (Sveriges lantbruksuniversitet) on käynnistynyt yhteisprojekti, jossa selvitetään vaelluskalojen käyttäytymistä Pohjanlahdella akustisen telemetrian avulla (v. 2025–2026). Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaelluskalojen vaellusreittien selvittämistä tulisi harkita myös merialueelle suunniteltavien tuulivoimapuistojen alueilla. Toisaalta tuulivoimapuistojen käytön aikaisia vaikutuksia vaelluskaloille Perämeren olosuhteissa ei tunneta. Tuulivoimarakentaminen voi muuttaa esimerkiksi merialueen lämpötilaa, virtausta ja saliniteettia tuulivoimapuistossa ja sen ulkopuolella. Edellä kuvattujen muutosten vaikutuksia yhdessä tuulivoimapuiston käytön aikaisen melun, välkevaikutusten ja sähkömagneettisen säteilyn kanssa esimerkiksi lohen vaelluskäyttäytymiseen ei ole tutkittu.

Asiakirjan valmistelu ja hyväksyminen

Lausunnon valmisteluun on osallistunut hydrobiologi Annukka Puro-Tahvanainen (vaikutukset luonnonympäristöön) ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta sekä johtava kalatalousasiantuntija Heikki Laitala (kalatalous) Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksiköstä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Olli Rönkä ja ratkaissut yksikön päällikön sijainen ylitarkastaja Hannu Raasakka.

Tämä asiakirja LAPELY/5464/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/5464/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Rönkä Olli 08.05.2025 09:04

Ratkaisija Raasakka Hannu 08.05.2025 09:08

Asia: SYKE/2023/105-1

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa muistutukseenne alla olevaan tekstikenttään

Hankkeen kuvaus

Ruotsin hallitus hyväksyi 10.2.2022 Ruotsin ensimmäisen merialuesuunnitelman. Ruotsin meri- ja vesiviranomainen on laatinut ehdotuksen hallituksen toimeksiannon puitteissa merialuesuunnitelmien uusista tai muuttuneista energian talteenottoalueista Pohjanlahdella, Itämerellä ja Pohjanmerellä. Toimeksiannon tavoitteena on nostaa vuosittainen merellinen energiantuotanto 120 terawattituntiin. Energian talteenottoon liittyvällä käyttötarkoituksella tarkoitetaan merituulivoimaa. Ehdotuksesta on järjestetty kansainvälinen kuuleminen ajalla joulukuu 2023 – helmikuu 2024. Ruotsin meri- ja vesiviranomainen on toimittanut tammikuussa 2025 Ruotsin hallitukselle tarkistettut merialuesuunnitelmaehdotukset ja niiden vaikutusten arviointiasiakirjat hyväksymisprosessia varten. Nyt Suomen ympäristökeskus, joka toimii Espoon sopimuksen toimivaltaisena viranomaisena Suomessa, pyytää mahdollisia muistutuksia Ruotsin merialuesuunnitelma ehdotukseen ja sen vaikutusten arviointiin. Lausuntopyynnön mukaan Ruotsin hallitus on tietoinen siitä, että lisäkommentteja voidaan esittää vielä rajat ylittävän kuulemisen yhteydessä.

Perämerelle osoitetut alueet

Perämerellä osoitetaan ehdotuksessa yhteensä neljä energia-aluetta, aiempi ehdotus sisälsi viisi energian talteenottoaluetta sekä näille vaihtoehtoiset alueet. Muualle Pohjanlahdelle osoitetaan kuusi energian talteenottoaluetta ja kolme selvitysaluetta. Yhteensä näillä alueilla mahdollistettaisiin maksimissaan 130 terawattitunnin vuosituotanto. Ehdotus sisältää merituulivoima-alueita ja selvitysalueita myös Ruotsin merialueiden eteläisempiin osiin.

Ehdotuksessa osoitetuista energia-alueista lähimpänä Meri-Lappia sijaitsevat Malörenin kaakkoisosan energia-alue, noin 45 km etäisyydellä Tornion keskustasta, noin 50 km etäisyydellä Kemlin keskustasta ja noin 25 km etäisyydellä Perämeren kansallispuiston ulkorajasta. Malörenin kaakkoisosan aluetta on laajennettu aiemman ehdotuksen aluerajauksen länsi-lounaispuolelle, kattaen osan aiemman ehdotuksen Farstugrundenin itäosan alueesta. Yhteensä ehdotettu alue on noin 500 km². Alue sijaitsee osittain aluevesillä ja osittain talousvyöhykkeellä ja ne on rajattu Kemlin ja Tornion satamiin kulkevan laivaväylän välittömään läheisyyteen. Lähempänä Suomen rannikkoa sijaitsevasta Malur-Sanskerin vaihtoehtoisesta alueesta on ehdotuksessa luovuttu.

Malörenin kaakkoisosan alue osoitetaan alueeksi, jolla on kiinnitettävä erityistä huomiota kokonaisturvallisuuteen, korkeisiin luontoarvoihin, kuten kalan kutualueisiin ja nisäkäsalueisiin, sekä korkeisiin kulttuuriperintöarvoihin. Alue soveltuu pohjaan kiinnitettävälle perustuksille. Aineistossa todetaan myös, että aluetta käytetään talvimerenkulkuun, mikä tulee huomioida vaikutusten osalta. Aineistosta ei käy ilmi, kuinka suurta osuutta tavoitellusta tuotantolisäyksestä alue vastaisi, eikä myöskään miten ja mihin suuntaan alueilla mahdollisesti tuotettava energia suunnitellaan siirrettävän hyödynnettäväksi.

Energia-alueen lisäksi Meri-Lapin läheisyyteen on osoitettu yleiseen käyttöön tarkoitettu alue, joka ympäröi energia-aluetta Ruotsin puolella. Yleisellä käytöllä tarkoitetaan aluetta, jolla mikään erityinen käyttö ei ole ensisijaista. Yleisen käytön lisäksi tällä alueella mainitaan käyttötarkoituksina merenkulku ja virkistys. Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota korkeisiin luontoarvoihin, kuten kalan kutualueisiin ja nisäkäsalueisiin, lisäksi siellä on korkeat kulttuuriympäristöarvot.

Tunnistetut valtioiden rajat ylittävät vaikutukset

Merialuesuunnitelman muutosesityksessä arvioidaan valtioiden rajat ylittäviä, kumulatiivisia vaikutuksia. Pohjanlahden alueella nämä voivat kohdistua muun muassa linnustoon, hyljekantoihin, kalastoihin, maisemaan, kulttuuriympäristöön, virkistyskäyttöön, vesialueiden hydrografiaan, kaupalliseen kalastukseen sekä merenkulkuun.

Kumulatiivisten vaikutusten riskin arvioidaan olevan erityisen suuri alueilla, joilla energiantuotantoa suunnitellaan luonnonarvoiltaan merkittävillä ja ekologisesti yhteydessä olevilla merialueille, kuten muuttolintujen elinympäristöihin. Myös kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä, erityisesti silloin kun tuulivoimalat ovat näkyvissä naapurimaiden rannikoilta. Meriliikenteen osalta energiainfrastruktuuri voi lisätä onnettomuusriskejä ja heikentää meriturvallisuutta. Lisäksi merituulivoimalla voi olla vaikutuksia kansainväliseen kalastukseen ja puolustukseen. Kumulatiivisten vaikutusten arviointi edellyttää ehdotuksen mukaan rajat ylittävää yhteistyötä ja merialuekokonaisuuden huomioivaa suunnittelua.

Perämeren Malörenin kaakkoisosan energia-alueella arvioidaan olevan mahdollinen suuri vaikutus Itämeren norppaan sekä kulttuuriympäristöön. Keskisuuri vaikutus arvioidaan olevan muuttolintuihin, maisemaan, merellisiin kulttuuriympäristöarvoihin sekä virkistykseen. Vaikutus vaeltavaan loheen arvioidaan vähäiseksi ja vaikutuksen merenkulkuun arvioidaan olevan marginaalinen.

Lohen vaellusvaikutusten taustalla on oletus siitä, että vaikutuksen riski on pieni silloin, kun tuulivoimalat sijoitetaan ulkomeren syville alueille riittävän etäälle toisistaan pohjaperustuksin. Kelluvien perustusten osalta on enemmän epävarmuutta, mutta vaikutuksen riski arvioidaan silloinkin matalaksi. Aineistossa todetaan myös, että tällä hetkellä Ruotsin merialueilla ei ole olemassa tuulivoimapuistoja alueilla, joilla esiintyy lohta, joten todellisia vaikutuksia ei voida vielä tutkia, eikä vastaavia selvityksiä ole tehty myöskään muiden maiden tuulivoimapuistoista.

Ehdotusaineistossa todetaan, että talviolosuhteet Perämerellä vaativat meriliikenteeltä ja jäänmurtotoiminnalta suurta sopeutumiskykyä. Laajat merituulivoima-alueet voivat rajoittaa tarvittavaa joustavuutta ja aiheuttaa haasteita talvimerenkululle, erityisesti Pohjois-Ruotsin satamien tavaravirroille. Lisäksi on epävarmuuksia siitä, miten tuulivoima vaikuttaa merijään muodostumiseen ja siten epäsuorasti jäänmurtotarpeisiin ja kustannuksiin. Talvimerenkulun vaikutusten epävarmuuden vuoksi kokonaisvaikutuksia on vaikea arvioida, mutta vaikutusten arvioidaan olevan keskisuuria niin Ruotsin kuin kansainvälisenkin merenkulun kannalta. Merialuesuunnitelman mukaan turvaetäisyydet väyliin päätetään luvituksessa ja yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suhde merialuesuunnitelmaan ja maakuntakaavaan

Aiemmassa lausunnossaan Lapin liitto on tuonut esiin Ruotsin merialuesuunnitelman suhteen Suomen merialuesuunnitelmaan ja Lapin alueella voimassa oleviin maakuntakaavoihin sekä Lappi-sopimukseen.

Tämän jälkeen Lapin liiton hallitus on 2.12.2024 päättänyt käynnistää Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaakuntakaavan 2050 laatimisen, kuuluttaa vaihemaakuntakaavan vireille sekä asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville. Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaakuntakaava 2050 kuulutettiin vireille 24.1.2025. Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on päivittää geopoliittisen tilanteen vuoksi voimassa olevia maakuntakaavoja ja vastata maankäytön suunnittelun osalta toimintaympäristön muutoksiin erityisesti liikennejärjestelmän ja turvallisuuden osalta. Tavoitteena vaihemaakuntakaavassa on osoittaa Lapin liikennestrategian 2050 mukaisesti liikennejärjestelmää koskeva kehittämistavoitteet sekä huomioida puolustusvoimien maankäytölliset tarpeet. Lisäksi tavoitteena on osoittaa keskeiset isot teollisuus- tai varastorakennusten alueet.

Lapin liikennestrategiassa 2050 todetaan mm., että satamien ja satamaan johtavien yhteyksien kehittämisessä tulee huomioida sotilaallisen liikkuvuuden tarpeet. Toimenpideohjelmassa vuoteen 2036 kytetään Kemin Ajoksen ja Tornion Röyttän satamiin johtavat vesiväylät Ruotsin väyliin ja syvään avoveteen yhteistyössä Ruotsin kanssa ja turvataan jäänmurto Perämeren satamiin. Strategiassa vuoteen 2050 osoitetaan maakuntakaavassa alusliikenteen tarpeita palvelevat väylät ja satamat sekä valtakunnallisesti merkittävien satamatoimintojen kehittämisen kohdealueet, joilla turvataan satamien laajennus- ja kehittämistarpeet. Meriliikenteen osalta kehitettäväksi laivaväyläksi on nimetty Kemin Ajoksen satama – Ruotsin vesiväyläverkko sekä Tornion Röyttän satama – Ruotsin vesiväyläverkko.

Lapin liiton näkemys

Lapin liitto kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta Ruotsin muutetuista merialuesuunnitelmista. Ruotsin merialueilla tehtävillä ratkaisulla voi olla merkittäviä yhteisvaikutuksia Suomen, erityisesti Lapin, aluerakenteeseen, saavutettavuuteen, ympäristöön – mukaan lukien merenkulku, huoltovarmuus, maanpuolustus sekä ekologiset ja aluekehitykselliset yhteydet Perämerenkaarella. Näiden vaikutusten kautta seurannaisvaikutuksia voi kohdistua takaisin myös Ruotsiin.

Merialuesuunnitelmaehdotuksessa on ansiokkaasti tunnistettu näitä, rajat ylittäviä vaikutuksia. Lapin liitto pitää ympäristövaikutusten arviointia pääosiltaan paikkaansa pitävinä ja yhtyy ehdotuksessa esitettyihin arvioihin tiettyjen vaikutusten epävarmuustekijöistä. Lapin liitto kuitenkin korostaa edelleen, että mikäli energian talteenottoalueiden toteuttamisesta muodostuu vaikutuksia talvimerenkulkuun tai Tornionjoen vaelluskalaan, erityisesti loheen, ovat vaikutukset rajat ylittäviä. Tämä koskee kaikkia Pohjanlahdelle osoitettuja energian talteenottoalueita, huomioiden sekä itse tuotantoalue, että vaelluskalan kohdalla myös voimansiirto mantereelle, näiden muodostamat kumulatiiviset ja yhteisvaikutukset. Lapin liitto korostaa, että vaelluskalalla on suuri ekologinen, kulttuurinen ja taloudellinen merkitys Tornionjokilaaksossa ja Perämerellä sekä laajemmin Itämerellä.

Vaelluskalojen nousua Tornionjokeen ei saa vaarantaa. Vaelluskala on merkittävä osa Torniojokilaakson identiteettiä. Lisäksi Torniojokilaakson siian lippoamisperinteelle ollaan hakemassa UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön statusta.

Lapin liitto pyytää huomioimaan, että talvimerenkululla on korostunutta alueellista merkitystä Lapissa ja myös laajemmalla alueella Suomessa. Lisäksi Lapin liitto katsoo, että on syytä tarkistaa, onko Malörenin kaakkoisosan energia-alueella merkitystä huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden osalta, esimerkiksi ajatellen Kemi-Luulaja-välistä yhteyttä talviaikaan. Tarvittaessa aluetta tulisi sopeuttaa näitä tarpeita ajatellen.

Malörenin kaakkoisosan alueen luonto- ja maisemavaikutukset ovat myös rajat ylittäviä ja niillä voi olla vaikutusta myös mm. matkailuun, joka on Lapissa merkittävä aluetaloudellinen toimiala ja sillä on kasvupotentiaalia myös Perämeren alueella.

Varajärvi Laura
Lapin liitto

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Ilpo Tapaninen	Suomi.fi	14.05.2025 09:15:53 UTC+03:00
Rauno Malinen	Suomi.fi	14.05.2025 09:16:53 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisälllys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (2 sivua)

14.05.2025

PPL/278/00.07.03/2025

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarvioinnista Pohjanlahden ja Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla**Viite: Lausuntopyyntö 11.4.2025, SYKE/2023/105-1**

Ruotsin hallitus on hyväksynyt voimassa olevan ensimmäinen merialuesuunnitelman vuonna 2022. Hallitukselta saamansa toimeksiannon pohjalta Ruotsin meri- ja vesiviranomainen on laatinut merialuesuunnitelmien uusista tai muuttuneista energian talteenottoalueista. Toimeksiannon tavoitteena on nostaa merellinen energiantuotanto 120 TWh:iin. Merialuesuunnitelman ehdotuksesta on järjestetty Espoon sopimuksen mukainen kansainvälinen kuuleminen 12/2023-2/2024. Kuulemisen jälkeen merialuesuunnitelmaan on tullut muutoksia. Ruotsin hallitus päätti Ruotsin puolustusvoimien arvion pohjalta marraskuussa 2024 hylätä kolmetoista merituulivoimahakemusta Itämeren alueelta kansallisen turvallisuuden vuoksi, mikä on taas johtanut Pohjanlahden merituulivoima-alueiden kasvamiseen. Tammikuussa 2025 meri- ja vesiviranomainen on toimittanut Ruotsin hallitukselle hyväksyttäviksi tarkistettut merialuesuunnitelmaehdotukset ja niiden vaikutusten arviointiasiakirjat.

Merialuesuunnitelmalla pyritään varmistamaan fossiiliton sähköntuotanto vuoteen 2040 mennessä. Perämerelle on osoitettu neljä energiantuotantoaluetta. Selkämerelle on osoitettu kuusi energiantuotantoaluetta, jonka lisäksi lintujen muuttoreitin vuoksi kolme aluetta on ehdotettu energiatuotannon selvitysalueeksi.

Energiantuotantoalueet valtaosin Ruotsin talousvyöhykkeellä, mutta osa sijaitsee myös aluevesillä. Ruotsin ja naapurimaiden aluemerillä ja talousvyöhykkeillä ihmisen toiminta lisääntyy jatkuvasti. Merituulivoimatuotannon odotetaan lisääntyvän niin Ruotsissa kuin naapurimaissakin.

Perämerellä on hyvät olosuhteet energiantuotannolle ja suurten teollisten investointien myötä tarve energialle. Merituulivoiman osalta alueella on mahdollista käyttää sekä kiinteitä perustuksia että kelluvia perustuksia. Energiantuotannon lisäksi Perämerellä on tunnistettu erilaisia yleiseen käyttöön soveltuvia alueita ja maanpuolustuksen kannalta merkittäviä alueita. Lisäksi on osoitettu erityisesti vapaa-ajanvietolle ja luonnonarvoiltaan tärkeät alueet sekä maa-ainesten ottoon soveltuva alue. Pohjois-Ruotsin teollisuudelle merenkululla on suuri merkitys, jolle maankohoaminen ja talviset jääolosuhteet luovat omat erityispiirteensä.

Eri alueille on havaittu omat erityispiirteensä, jotka ovat huomioitava alueita käytettäessä tai toimintaa suunniteltaessa. Merialuesuunnitelman vaikutuksia on arvioitu kattavasti kolmelle suunnitelma-alueelle sekä kerätty tulokset ja tehty johtopäätökset. Merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemistä, torjumista ja minimoimista on myös selvitetty aihepiireittäin.

Merialuesuunnitelmassa on arvioitu myös esitetyn merituulivoimatuotannon kumulatiivisia ja valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia, mikä on tärkeää kasvavan merituulivoimatuotannon vuoksi. Pohjanlahdella vaikutuksia arvioidaan kohdistuvan mm. kalastoon, itämeren norppaan, linnustoon, pohjaeläimiin, kulttuuriympäristöön, maisemaan, hydrografiaan, kalastukseen ja merenkulkuun. Kumulatiiviset riskit korostuvat energiantuotannon ollessa luontoarvoiltaan merkittäväillä alueilla. Tuulivoima-alueet voivat näkyä merkittävässä määrin

14.05.2025

naapurimaiden kulttuuriympäristöissä ja maisema-alueilla. Lohen osalta vaikutukset jäänevät vähäisiksi, kun alueet sijaitsevat syvillä merialueilla. Vaikutuksia syntyy meriliikenteelle ja sen vaatimalle infrastruktuurille. Talvimerenkulku ja jäänmurto ovat isojen haasteiden edessä, mikäli merituulivoimaa lähtee rakentumaan suunnitellulla tavoilla Ruotsin ja Suomen hallinnoimilla alueilla.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksen osalta parhaillaan on hyväksymismenettelyssä energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaava, jossa on käsitelty myös merituulivoimaa maakunnan aluevesillä. Merituulivoima-alueita on esitetty kaikkiaan viisi, joista kolme on lähellä Suomen talousvyöhykkeen rajaa ja myös Ruotsin merialuesuunnitelman merituulivoima-alueiden vaikutuspiirissä. Lisäksi Suomen talousvyöhykkeellä on OX2 yhtiön Halla-hanke suunnitteluvaiheessa ja on myös ehdolla Suomen teollisuus- ja elinkeinoministeriön kilpailutusalueeksi talousvyöhykkeellä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että Ruotsin merialuesuunnitelman on ansiokas, mutta merialuesuunnitelmassa on jäänyt huomiotta esimerkiksi laajojen tuulivoima-alueiden ns. varjostusvaikutukset, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi myös naapurimaiden tuulivoimahankkeisiin. Myös valtion rajat ylittäviin yhteisiin tutkimuksiin, kuten esimerkiksi vaelluskalatutkimuksiin, tulisi panostaa lisää, koska kyse on yhteisistä merialueista. Lisäksi vuorovaikutusta maiden välillä olisi lisättävä, jotta valtion rajat ylittäviä kumulatiivisten negatiivisia vaikutuksia voidaan edelleen minimoida ja merituulivoimahankkeita kehittää molemmin puolin Pohjanlahtea.

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Ilpo Tapaninen, suunnittelujohtajan sijainen

Rauno Malinen, maankäyttöpäällikkö

Asia: SYKE/2023/105-1

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa muistutukseenne alla olevaan tekstikenttään

Suomen ympäristökeskus (Syke) on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla. Muutosesityksessä käydään läpi merituulivoiman vaikutuksia niin fysiikan, ekologian, kulttuurin, kuin taloudenkin kannalta.

Ilmatieteen laitos on perehtynyt ympäristövaikutusten arvioon Pohjanlahden ja varsinaisen Itämeren alueiden hydrografian sekä jäätilanteen osalta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Ilmatieteen laitos katsoo, että ympäristövaikutuksia ja niiden epävarmuuksia on arvioitu laajasti. Itämereltä on varsin niukasti kattavaa tutkimusta, eikä juuri lainkaan olemassa olevia esimerkkejä merituulivoiman vaikutuksista ympäristöön. Raportissa viitataan SMHI:n tekemään tutkimukseen merituulivoiman vaikutuksista hydrografiaan koko Itämeren alueella, joka lieneekin kattavin selostus aiheesta.

Ilmatieteen laitos katsoo, että merialuesuunnitelman toteutumisen vaikutukset ympäristöön on huomioitu kattavasti, ja niiden pohjalta on mahdollista suunnitella vaikutuksia vähentäviä/lieventäviä toimenpiteitä merituulivoiman rakentuessa tulevaisuudessa.

Helsingissä 08.05.2025

Alexi Nummelin

Rannikko-oseanografian tutkimusprofessori

aleksi.nummelin@fmi.fi

Nummelin Aleks
Ilmatieteen laitos

Asia: SYKE/2023/105-1

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa muistutukseenne alla olevaan tekstikenttään

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta (Luke) lausuntoa Ruotsin muutetusta merialuesuunnitelmaehdotuksesta ja siihen liittyvistä ympäristövaikutusten arvioinneista. Luke ottaa lausunnossa kantaa vain omaan toimialaansa liittyviin asioihin.

Ruotsin merialuesuunnitelmaehdotuksessa kaikki uudet merituulivoimalle soveltuvat alueet Itämerellä sijaitsevat Pohjanlahdella, jonne on osoitettu 13 merituulivoimalle soveltuvaa aluetta. Näistä alueista viisi rajoittuu Suomen ja Ruotsin väliseen merirajaan. Suunnitelmaehdotuksen vaikutuksia koskevassa arviointiraportissa on hyvin tuotu esille myös merituulivoiman mahdollisiin yhteisvaikutuksiin (kumulatiivisiin vaikutuksiin) liittyviä riskejä Pohjanlahdella. Riskit liittyvät esimerkiksi Perämeren norpan pesintään ja muuttaviin lintuihin. Myös Suomen merialueelle Pohjanlahdella on kaavailtu runsaasti merituulivoimaa. Merituulivoiman mahdolliset yhteisvaikutukset eivät noudata maiden rajoja. Siksi Luke katsoo, että yhteisvaikutuksia tulisi pyrkiä jatkossa tarkastelemaan Pohjanlahdella yhtenä laajan kokonaisuutena. Tämä onnistuisi paremmin, jos tulevaisuudessa päästäisiin siihen, että Ruotsin ja Suomen merialuesuunnitelmien päivitykset toteutettaisiin samalla aikataululla. Lisäksi Luke toteaa, että erityisesti yhteisvaikutusten arviointiin ja ennakkointiin tarvittaisiin nopeasti lisää käyttökelpoista tutkimustietoa.

Thessler Sirpa
Luonnonvarakeskus

Lappalainen Antti
Luonnonvarakeskus

Lausunto

8.5.2025

MV/00865/2025

1 (4)

Suomen ympäristökeskus

Viite SYKE/2023/105-1

Asia Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointi

Suomen ympäristökeskus on antanut Museovirastolle mahdollisuuden tehdä tarvittaessa muistutus Ruotsin merialuesuunnitelman muutosehdotuksesta ja sen vaikutusten arvioinnista. Museovirasto on tutustunut asiaan merellisen kulttuuriympäristön ja kulttuuriperinnön huomioimisen osalta mukaan lukien vedenalainen kulttuuriperintö.

Suomen ympäristökeskus on vastaanottanut Ruotsin ympäristöviranomaiselta ilmoituksen koskien Ruotsin kolmiosaisen (Pohjanlahti, Itämeri, Skagerrak/Kattegat) merialuesuunnitelman muuttamista sekä muutoksen ympäristövaikutusten arviointia. Ympäristöarvioinnissa sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimukseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus) liitettyä strategista ympäristöarviointia koskevaa pöytäkirjaa. Ruotsin merialuesuunnitelma koskee talousvyöhykettä ja aluevesien yleisiä vesialueita. Vuonna 2022 hyväksyttyyn merialuesuunnitelmaan on tehty muutoksia johtuen ennen muuta siitä, että Ruotsin hallitus hylkäsi 13 Itämeren alueen merituulivoimahanketta marraskuussa 2024. Tämä on muuttanut merialuesuunnitelmaa energian talteenottoalueiden osalta Pohjanlahdella ja Skagerrak/Kattegat-alueella. Itämeren alueelle ei ole ehdotettu uusia energia-alueita. Merialuesuunnitelman muutos keskittyy erityisesti offshore -merituulivoimaan ja tarkoituksena on tunnistaa ne alueet, jotka soveltuvat parhaiten energia-alueiksi lopulliseen merialuesuunnitelmaan.

Kulttuuriympäristön huomioiminen asiakirjoissa

Lausuntoasiakirjoihin kuuluvat englanninkielinen ehdotus merialuesuunnitelmaksi ja vaikutusten arviointiasiakirja. Merialuesuunnitelman muutosehdotuksessa on tunnistettu alueet, joilla kulttuuriympäristöön tulee kiinnittää erityistä huomiota ja joissa muu alueenkäyttö voi aiheuttaa haitallista vaikutusta. Alueet, joilla kulttuuri- ja luonnonhistorian arvot tulee säilyttää, on merkitty merialuesuunnitelmakartoille omalla merkinnällään (K). On tunnistettu, millaisia yhteensovittamisen tarpeita liittyy kulttuuriympäristöön ja muihin merialueen käyttömuotoihin, kuten luonnonsuojeluun, energiahankkeisiin, puolustukseen ja meriliikenteeseen. Merialuesuunnitelmaehdotuksessa on kuvailtu kunkin kolmen maantieteellisen alueen kulttuuriympäristöä ja -perintöä, jota ovat esimerkiksi kalastajakylät, sahayhteisöt, teollisen perinnön ja liikenteen historian alueet ja muinaisjäännökset mukaan lukien hylyt. Suomea lähimpänä oleva merialuesuunnitelman osa on Pohjanlahti, jossa

sijaitsee Ruotsin ja Suomen yhteinen geologisiin arvoihin pohjautuva Korkearannikon - Merenkurkun maailmanperintöalue. Tämä alue on huomioitu suunnitelmaehdotuksessa, mikä on tärkeää.

Vaikutusten arvioinnin asiakirja on perusteellinen. Kullakin kolmella merialuesuunnitelman maantieteellisellä alueella on arvioitu energia-alueiden vaikutusta eri toimintoihin. Kulttuuriympäristö ja -perintö ovat vahvasti mukana vaikutusarvioinnissa. Jos suunniteltu energia-alue on alle 35 kilometrin päässä kulttuuriympäristöstä, tulee visuaalisiin vaikutuksiin kiinnittää erityistä huomiota energiahankkeen valmistelun yhteydessä.

Vedenalainen kulttuuriperintö on huomioitu, mikä on Museoviraston mielestä merialueen energiahankkeissa tärkeää. Esimerkiksi Pohjanlahdella, jonka merialuesuunnitelmaan ollaan lisäämässä energia-alueita, esitellään karttojen avulla, kuinka sekä suunnitelmaan jo merkityillä että uusilla energia-alueilla sijaitsee tunnettua meriarkeologisia kohteita. Tunnettujen kohteiden määrät esitetään taulukossa. Todetaan myös, että tieto Ruotsin vesialueiden meriarkeologisista kohteista ei ole kattavaa, joten meritulipuistojen valmisteluun täytyy kuulua vedenalaisen kulttuuriperinnön inventointia.

Vaikutusarvioinnissa huomioidaan energiahankkeiden haitalliset visuaaliset ja maisemavaikutukset kulttuuriympäristöihin, Ruotsin maailmanperintöalueisiin ja virkistykseen. Vaikutuksia havainnollistetaan karttaesityksin. Esimerkiksi Pohjanlahden merialuesuunnitelma-alueella on arvioinnissa tunnistettu viiden energia-alueen aiheuttavan suuria negatiivisia vaikutuksia kulttuuriperinnölle. Arvioinnissa myös kuvaillaan Pohjanlahden energia-alueiden maisemavaikutuksia Suomen puolelle. Yhden energia-alueen arvioidaan vaikuttavan epäsuorasti Suomen puolelle Perämeren kansallispuistoon ja Kemin kulttuuriympäristöihin, joihin välimatkaa on noin 25 kilometriä. Toiseen energia-alueeseen liittyy haitallisen visuaalisen vaikutuksen riski Merenkurkun maailmanperintöalueeseen.

Museoviraston kanta Ruotsin merialuesuunnitelman muutosehdotukseen

Ruotsin merialuesuunnitelman muutosehdotuksen laatimiseen ovat osallistuneet Ruotsin kulttuuriympäristöviranomaiset. Museoviraston näkemyksen mukaan kunkin maan viranomaisten on varmistettava kulttuuriympäristön huomioiminen riittävällä ja sopivalla tavalla merialuesuunnittelussa. Ruotsissa merialuesuunnitelman valmistelu on ollut kulttuuriympäristön osalta huolellista päätellen muun muassa siitä, valmisteluun on kuulunut ns. merellisten arvoalueiden määrittely koko rannikolla ja esimerkiksi meriarkeologisten kohteiden tietoja on maakunnissa valmistelun yhteydessä päivitetty kulttuuriympäristörekisteriin.

Kulttuuriympäristö ja -perintö on huomioitu hyvällä tavalla merialuesuunnitelman muutosehdotuksessa. Museovirastolla ei ole muistutettavaa muutosehdotuksesta ja vaikutusten arvioinnista.

Museovirasto seuraa mahdollisuuksien mukaan muiden maiden merialuesuunnittelun kehitystä ja osallistuu Suomen merialuesuunnittelun päivitykseen.

Yli-intendentti

Miikka Kumpulainen

Erikoisasiantuntija

Maija Matikka

Jakelu Suomen ympäristökeskus

Tiedoksi

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/00865/2025

**Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen
ympäristöarviointi Pohjanlahden, Itämeren ja
Skagerrakin/Kattegatin alueilla**

Asiakirja / Dokument / Document

MV/00865/2025-2

**Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen
ympäristöarviointi**

Signed By:Matikka Maija 91288827V
Signed at:2025-05-09 12:49:37 +03:00
Reason:I approve this document

Signed By:Kumpulainen Miikka 91337466
Signed at:2025-05-09 12:56:01 +03:00
Reason:I approve this document

Asia: SYKE/2023/105-1

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa muistutuksenne alla olevaan tekstikenttään

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue ei anna asiasta lausuntoa.

Suojasto Sanna-Liisa
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Koivukari Annukka
Varsinais-Suomen ELY - Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Asia: SYKE/2023/105-1

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa muistutuksenne alla olevaan tekstikenttään

Varsinais-Suomen liitto ei anna asiasta omaa lausuntoa.

Mäkynen Heli
Varsinais-Suomen liitto

Asia: SYKE/2023/105-1

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa muistutuksenne alla olevaan tekstikenttään

Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue ei lausu asiasta.

Hagström Olga

Uudenmaan ELY - ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Asia: SYKE/2023/105-1

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa muistutuksenne alla olevaan tekstikenttään

Uudenmaan liitto ei anna lausuntoa.

Salmi Petra

Uudenmaan liitto - Aluesuunnittelun vastuualue

Keneltä: "kirjaamo@thl.fi" <kirjaamo@thl.fi>
Lähetetty: torstai 8. toukokuu 2025 10.01.20
Kenelle: "Syke Kirjaamo" <Kirjaamo@syke.fi>
Aihe: Suomen ympäristökeskus SYKE lausuntopyyntö SYKE/2023/105-1

Asia: Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarvointi Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Katteгатin alueilla. SYKE/2023/105-1.
Asianumero: THL/1866/4.00.00/2025
Käsittelijä: Laaksonen Seija

Lausuntopyyntö koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarvointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Katteгатin alueilla

Hei,

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Meillä ei ole lausuttavaa asiasta.

Ystävällisin terveisin

Seija Laaksonen
suunnittelija
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Tämä viesti on lähetetty THL:n asiantuntijajärjestelmästä.

Lisätietoja saat sähköpostitse osoitteesta kirjaamo@thl.fi, oikeuspsykiatrian asioissa oikeuspsykiatria@thl.fi

From: [Hietamäki Kati \(Tukes\)](#)
To: [Syke Kirjaamo](#)
Subject: Lausuntopyyntöne asiassa SYKE/2023/105
Date: perjantai 9. toukokuuta 2025 12.38.35

Hei,
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ei anna lausuntoa asiassa.

Terveisin
Kati Hietamäki
Ryhmäpäällikkö, Teolliset prosessit | Head of Unit, Industrial Processes

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Finnish Safety and Chemicals Agency
Opastinsilta 12, 00520 Helsinki
Puh. 029 505 2011 | Tel. +358 29 5052 011
[kati.hietamaki \(at\) tukes.fi](mailto:kati.hietamaki@tukes.fi)

Tiedolla turvallisuutta – vastuullisemmat yritykset ja kuluttajat.

[Tukes.fi](#) | [LinkedIn](#) | [Facebook](#) | [Instagram](#) | [X](#) | [YouTube](#)

Rajavartiolaitoksen esikunta
Raja- ja meriosasto

12.05.2025

Suomen ympäristökeskus

SYKE/2023/105-1

Rajavartiolaitoksen lausunto koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden ja Itämeren alueilla

Rajavartiolaitos on perehtynyt Suomen ympäristökeskuksen lausuntopyyntöön, koskien Ruotsin merialuesuunnitelman muutosesityksen ympäristöarviointia Pohjanlahden, Itämeren ja Skagerrakin/Kattegatin alueilla.

Lausuntopyynnön mukaiset alueet sijaitsevat Ruotsin merialueilla. Ottaen huomioon Rajavartiolaitoksen lakisääteiset tehtävät ja toiminta-alue, ei Rajavartiolaitoksella ole lausuttavaa kyseiseen ympäristöarviointiin.

Raja- ja meriosaston osastopäällikön sijainen
Eversti

Jarkko Alén

Meriturvallisuusyksikön päällikkö
Komentaja

Mikko Hirvi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 12.05.2025 klo 10:52. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

LIITTEET -

JAKELU Suomen ympäristökeskus

TIEDOKSI RMOS
RMOS/ ME-yksikkö
RMOS/ RVV-yksikkö
RMOS/ TIEDKE
LSMV